

Isocyanater

Här redovisas anmälda arbetssjukdomar där isocyanater har angetts som tänkbar orsak. Besvär i luftvägar och andningsorgan är det som anmäls oftast. Det är känt att exponering för isocyanater tillsammans med mjöldammsexponering är de vanligaste orsakerna till yrkesastma.

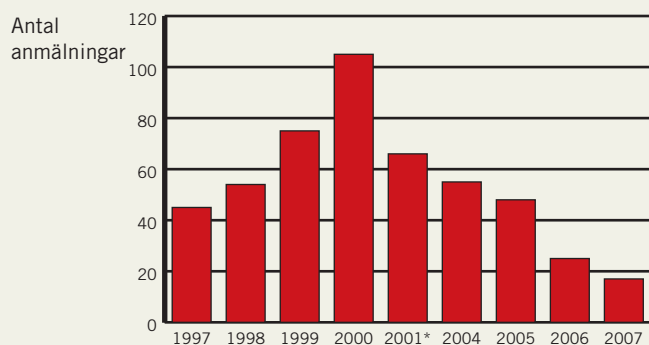
Bakgrund

Diisocyanater är en grupp reaktiva ämnen som används för framställning av polyuretanplaster. Dessa plaster används i te x möbler, bilinredningar och elektronikvaror. De kan förekomma som skum, färg, lack och lim. Det är vid tillverkning eller vid stark uppvärmning av sådana plaster som exponering för diisocyanater kan ske. Det är främst andningsvägarna och huden som kan bli skadade. Vid stark uppvärmning kan också s k monoisocyanater bildas. Dessa är irriterande på ögon och slemhinnor.

Anmälda arbetssjukdomar

Figur 1 visar antal anmälda arbetssjukdomar sedan 1997 där isocyanater (både mono- och di) har angetts som tänkbar orsak. Men det sker troligen en underrapportering. Det beror bl a på bristande medvetenhet om isocyanaters effekter och att mätningar inte görs så ofta. Ökningen fram till år 2000 beror troligen på olika kampanjer.

Fig 1 Anmälda arbetssjukdomar de senaste tio åren där isocyanater angivits som tänkbar orsak.

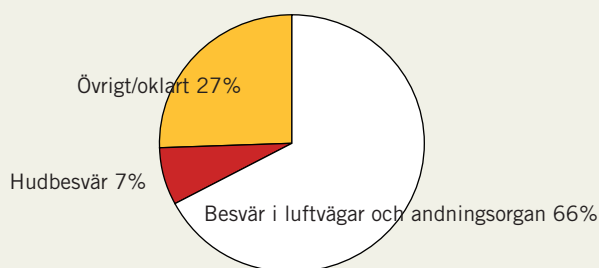

Källa: ISA *uppgift saknas för åren 2002 och 2003

Anmälda besvär

Besvär i luftvägar och andningsorgan utgör 66% av anmälningarna (fig 2). Hudbesvär förekommer i 7% av anmälningarna.

Fig 2 Anmälda arbetssjukdomar 2004-2007 där isocyanater angivits som tänkbar orsak. Fördelade efter typ av besvär.

Källa: ISA

Yrkesgrupper

En yrkesgrupp som ofta anmäler arbetssjukdomar till följd av isocyanater är maskinoperatörer (fig 3). Hälften av dessa gäller maskinoperatörer inom plastindustrin.

Fig 3 Anmälda arbetssjukdomar 2004-2007 där isocyanater angivits som tänkbar orsak.

Yrke	Antal fall		
	kv	män	tot
Maskinoperatörsarbete	4	26	30
Gjutare,svetsare,plåtslagare	0	21	21
Maskin och motorreparatörer	0	17	17
Montörer	4	11	15
Målare,lackerare ,mfl	2	13	15
Processoperatörsarbete	2	9	11
Övriga	4	32	36
Totalt	16	129	145

källa: ISA

Regler

I föreskriften AFS 2005:18 Hårdplaster finns regler och råd för arbete med isocyanater. Föreskriften samt en ämnessida om isocyanater finns på Arbetsmiljöverkets hemsida under www.av.se/teman/isocyanater/regler. Föreskriften kan även beställas från Publikations-service, Box 1300, 171 25 Solna.